ВАКЦИНАЦІЯ ПІД ЧАС ВІЙНИ:

ДОВІДНИЧОК ДЛЯ БАТЬКІВ

ПРЯМУЄМО РАЗОМ

співпраця з німеччиною
DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

unicef
для кожної дитини

Гаряча лінія
Національної
служби здоров'я
України (НСЗУ)

16-77

ВАКЦИНАЦІЯ ПІД ЧАС ВІЙНИ:

ДОВІДНИЧОК ДЛЯ БАТЬКІВ

Захистіть дитину
від смертельно небезпечних інфекцій.....3

Що таке вакцинація?.....4

Які є вакцини?.....4

Від яких хвороб дитина отримує захист
за Національним календарем щеплень в Україні?.....5

Як вакцинувати дитину під час війни?.....7

Чи треба якось готуватися до вакцинації
або робити якісь обстеження чи аналізи?.....8

Як правильно вводити вакцину?.....8

Національний календар щеплень.....10

Які мої дії після щеплення?.....13

Якщо дитина пропустила планове щеплення,
чи треба починати весь курс спочатку?.....13

Як зробити щеплення, якщо ваш лікар/педіатр не доступний або ви в іншій області?.....14

Чи можна вакцинувати дитину від COVID-19?.....14

Чи можна вакцинуватися, якщо є хронічні хвороби?.....15

Чи треба платити за щеплення?.....15

Записи в яких документах можуть підтвердити виконані щеплення?.....16

Що робити, якщо записи про щеплення вашої дитини є недійсними та/або ви не пам'ятаєте, які із записаних у довідці дитини щеплень робили насправді?.....16

Ми загубили карту профілактичних щеплень дитини. Треба проходити повторний курс вакцинації. Це безпечно?.....16

Що робити, якщо ви переїхали в інший регіон України і не маєте документів, які підтверджують вашу вакцинацію або щеплення дитини?.....17

Який документ-підтвердження має видати лікар, що робить щеплення дитині без карти?.....18

Що робити, якщо ви виїхали за кордон без документів про щеплення?.....18

Куди звернутися в разі виникнення запитань щодо щеплень?.....19

Захистіть дитину від смертельно небезпечних інфекцій

Скупчення людей, відсутність доступу до чистої води та умов для дотримання особистої гігієни спричиняють розповсюдження інфекційних захворювань серед дітей і дорослих. Саме тому в умовах війни вкрай важливо дотримуватися календаря профілактичних щеплень, не пропускати планову вакцинацію та якнайшвидше надолужувати пропущені щеплення. Якщо ви виїхали із зони активних бойових дій, а дитина пропустила щеплення за графіком, вакцинуйте її за першої ж можливості.

Пам'ятайте: кожна невакцинована або не повністю вакцинована дитина, а також кожен невакцинований дорослий зараз у небезпеці. Адже кір, краснуха, епідемічний паротит, поліомієліт, дифтерія, кашлюк можуть поширюватися швидко та загрожувати вам і вашій дитині.

Єдиний спосіб захиститися від інфекцій та запобігти небезпечним ускладненням — вакцинація.

Що таке вакцинація?

Вакцинація — найефективніший спосіб захисту від інфекційних захворювань. Організм реагує на введену вакцину, виробляючи імунітет проти інфекції, і в такий спосіб формує захист проти хвороби.

Які є вакцини?

«Живі» вакцини, що містять живі ослаблені віруси чи бактерії (наприклад, КПК). Вони «відтворюють» в організмі інфекцію без розвитку захворювання, формуючи імунітет проти неї.

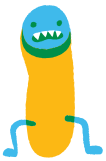
Вакцини, що не містять живих вірусів і бактерій. До їхнього складу входять вбиті високою температурою або хімічним шляхом віруси й бактерії (як у вакцинах від кашлюка, поліомієліту) чи їхні окремі елементи (як у вакцинах проти кашлюка, гепатиту В).

Проти одних і тих самих інфекцій можуть бути різні вакцини. Так, проти поліомієліту існують два види вакцин: інактивована, котра вводиться ін'єкційно (робиться укол), і «жива», яка дається у вигляді крапель у рот (оральна).

Вакцини можуть бути однокомпонентними, що створюють імунітет тільки проти однієї інфекції, **і комбінованими,** що формують імунітет проти двох і більше інфекцій.

Від яких хвороб дитина отримує захист за Національним календарем щеплень в Україні?

Туберкульоз

Немовлята мають високий ризик того, що туберкульоз вразить різні органи — кістки, легені тощо. А, наприклад, туберкульозний менінгіт уражає мозкові оболонки.

Гепатит В

Уражає печінку, може спровокувати розвиток цирозу й раку печінки, що призводять до смерті.

Свинка

Епідемічний паротит, або свинка, вражає слинні та підшлункову залози, яєчники та яєчка, нервову систему. Може викликати менінгіт, енцефаліт, глухоту. В чоловіків може спричинити безпліддя, а у вагітних жінок — викидень або передчасні пологи.

Хіб-інфекція (гемофільна інфекція)

У дітей провокує розвиток пневмонії, гнійного менінгіту, отиту, артриту.

Дифтерія

Проявляється як ангіна, під час якої в горлі утворюються плівки, що перешкоджають диханню. Токсин дифтерійної бактерії викликає ускладнення на серце.

Кір

Симптомами кору є висока температура, нежить, кашель, висип, іноді блювання й діарея. Може ускладнитися пневмонією чи викликати ураження головного мозку.

Правець

Уражає нервову систему і проявляється сильними судомами. У разі важких форм захворювання смертність сягає понад 50%.

Кашлюк

Супроводжується нападами спазматичного кашлю, який порушує дихання аж до його зупинки. Кашлюк може тривати до шести місяців.

Краснуха

Симптомами краснухи є висип, незначне підвищення температури. Більшість дітей переносять хворобу легко, але у вагітних жінок вона може спричинити викидень чи народження дитини із синдромом вродженої краснухи.

Поліомієліт

Уражає нервові клітини, що відповідають за рухову діяльність, і викликає параліч. Паралітична форма поліомієліту невиліковна. До того ж вона може призвести до смерті через ураження дихальних м'язів.

Як вакцинувати дитину під час війни?

Якщо в медичному закладі, де народилася дитина, наявні вакцини від гепатиту В та туберкульозу (БЦЖ), зробіть щеплення одразу. В жодному разі не відкладайте вакцинацію, бо доступ до вакцин може ускладнитися в будь-який момент.

Якщо в закладі, де народилася дитина, немає вакцин, дізнайтеся, чи є вони в амбулаторіях чи поліклініках, куди ви можете безпечно дістатися, і зробіть щеплення від гепатиту В та туберкульозу (БЦЖ) якомога скоріше.

Якщо пересуватися небезпечно, відкладіть вакцинацію — приїдете до медичного закладу, щойно це стане безпечно.

Якщо ви з дитиною переїхали в безпечніший регіон, активно шукайте, де можна вакцинуватися на новому місці.

Якщо ви виїхали за кордон і вам пропонують вакцинуватися — не відмовляйтеся та не відкладайте цю справу на потім.

Якщо у вас є доступ до вакцин, що не входять до українського Національного календаря щеплень, за змоги зробіть ці щеплення якомога скоріше — це важливий захист. Наприклад, від ротавірусу (з 6 до 24 тижнів), пневмококової інфекції (з 6 тижнів), грипу (з 6 місяців), вітрянки.

Чи треба якось готуватися до вакцинації або робити якісь обстеження чи аналізи?

Вакцинація не вимагає змін звичного способу життя. Не потрібно дотримуватися дієти, приймати ліки, наприклад, жарознижувальні чи протиалергічні препарати, перед щепленням. Не потрібні аналізи крові, сечі, «імунограма». Ані в наказах МОЗ України, ані в міжнародних рекомендаціях не зазначено жодних додаткових обстежень.

Лікар огляне дитину перед щепленням, розповість про можливі реакції, назве симптоми, за яких необхідно звернутися по медичну допомогу, а також повідомить, коли потрібно зробити наступне щеплення.

Складіть список питань, які б ви хотіли обговорити, та уточнюйте все, що вас цікавить про вакцини, під час розмови з лікарем.

Як правильно вводити вакцину?

Вакцину ніколи не вводять у сідницю. Якщо вакцина потрапить у жировий прошарок, вона може втратити свої властивості. Якщо зачепити голкою сідничний нерв, це може призвести до больового синдрому та інших порушень.

Зауважте, що:

- дітям до трьох років укол роблять у передню поверхню стегна;
- дорослішим дітям укол роблять у плече.

НАЦІОНАЛЬНИЙ КАЛЕНДАР ЩЕПЛЕНЬ

(Дизайн календаря дозволяє робити записи про дати щеплень. Ми розташували його всередині брошури, аби ви могли за бажання легко його відділити)

Національний календар щеплень

	2 ДОБА	2 МІСЯЦІ	4 МІСЯЦІ	6 МІСЯЦІВ
ТУБЕРКУЛЬОЗ	1 доза			
ГЕПАТИТ В		1 доза	2 доза	3 доза
КАШЛЮК, ДИФТЕРІЯ, ПРАВЕЦЬ		1 доза	2 доза	3 доза
ПОЛІОМІЄЛІТ		1 доза	2 доза	3 доза
ХІБ-ІНФЕКЦІЯ		1 доза	2 доза	3 доза
КІР, ПАРОТИТ, КРАСНУХА				
ВПЛ-ІНФЕКЦІЯ				

ДП — ДИФТЕРІЯ, ПРАВЕЦЬ

Чинний, затверджений Міністерством охорони здоров'я України в 2025 році

12 МІСЯЦІВ	18 МІСЯЦІВ	4 РОКИ	6 РОКІВ	12-13 РОКІВ ДІВЧАТА	16 РОКІВ	ДОРОСЛІ КОЖНІ 10 РОКІВ
	4 доза					
	4 доза		ДП		ДП	ДП
	4 доза		ІПВ			
	4 доза					
1 доза		2 доза				
				1 доза		

ІПВ — ІНАКТИВОВАНА ПОЛІОМІЄЛІТНА ВАКЦИНА

Які мої дії після щеплення?

Не йдіть із поліклініки одразу після щеплення. Затримайтеся на 15 хвилин, щоб лікар міг побачити, що в дитини немає реакції негайного типу на вакцину.

Незначне почервоніння та дискомфорт у місці ін'єкції, підвищення температури чи іноді легкі висипи на шкірі — це нормальні реакції на щеплення. Ці симптоми — ознака того, що вакцина діє та організм дитини формує імунітет. Вони зазвичай самі минають за кілька діб.

Якщо підвищена температура турбує дитину, ви можете дати їй жарознижувальний препарат — відповідно до порад вашого лікаря.

Зверніться до лікаря, якщо:

- у дитини висока температура, яку важко збити жарознижувальними препаратами;
- дитина тремтить або здригається так, наче їй холодно;
- дитина млява, дуже зблідла;
- дитина відмовляється від води та їжі, блює;
- дитина виражено занепокоєна, довго плаче.

Якщо дитина пропустила планове щеплення, чи треба починати весь курс спочатку?

Якщо дитина пропустила щеплення за календарем і у вас є підтвердження попередніх вакцинацій — картка щеплень або інший документ, не потрібно починати вакцинацію проти цієї інфекції з самого початку. Разом із лікарем складіть графік наступних щеплень.

Як зробити щеплення, якщо ваш лікар/педіатр не доступний або ви в іншій області?

Необхідні щеплення можна зробити в будь-якому медичному закладі, де є вакцини. Для цього не обов'язково укладати декларацію із тим лікарем чи педіатром, до якого ви звернетеся щодо вакцинації.

Інформацію, як і де вакцинуватися в регіоні, у якому ви перебуваєте, можна отримати в лікаря або за телефоном гарячої лінії Національної служби здоров'я України (НСЗУ): 16-77.

Чи можна вакцинувати дитину від COVID-19?

Не лише можна, а й треба! Це спосіб уникнути госпіталізації, що особливо небажано в холодну пору року чи коли є відключення електроенергії. Тож зараз, коли у країні стала доступною вакцина від COVID-19 для дітей 5–11 років, закликаємо вас не зволікати із щепленням і захистити їх від цієї небезпечної інфекції.

Чи можна вакцинуватися, якщо є хронічні хвороби?

Не просто можна, а необхідно! Якщо у вашої дитини є хронічні захворювання (наприклад, бронхіальна астма, діабет, муковісцидоз, онкологія), це пряме показання для негайного щеплення! Ваша дитина має більший ризик тяжкого перебігу інфекцій, від яких можна захиститися за допомогою вакцинації. Ба більше, діти із хронічними захворюваннями потребують також вакцинації від інфекцій, що не входять до Національного календаря щеплень.

Наприклад, дітей із бронхіальною астмою чи/або цукровим діабетом необхідно вакцинувати від пневмококової інфекції. І щороку від грипу. Адже як COVID-19, так і грип можуть ускладнюватися бактеріальною пневмонією. Її найпоширеніша причина — пневмокок.

Діти з хронічними захворюваннями печінки потребують вакцинації від гепатиту А на додачу до вакцинації від гепатиту В.

Чи треба платити за щеплення?

Вакцинація згідно з Національним календарем щеплень, а також від COVID-19 гарантована державою. Діти та дорослі можуть вакцинуватися від цих хвороб безоплатно в будь-якому державному або приватному медичному закладі, який уклав договір із НСЗУ і в якому є потрібні вакцини.

Вакцинація, що не передбачена Національним календарем щеплень, наприклад, від пневмококової інфекції чи грипу, є платною як для дорослих, так і для дітей. Сама процедура вакцинації в державних клініках є безкоштовною.

Записи в яких документах можуть підтвердити виконані щеплення?

Відомості про виконані щеплення можуть бути в «Історії розвитку дитини» (форма № 112/о), «Карті профілактичних щеплень» (форма № 063/о), «Медичній карті амбулаторного хворого» (форма № 025/о), електронній системі охорони здоров'я (ЕСОЗ), Міжнародному свідоцтві про вакцинацію, довідці про проведені щеплення та інших медичних документах.

Що робити, якщо записи про щеплення вашої дитини є недійсними та/або ви не пам'ятаєте, які із записаних у довідці дитини щеплень робили насправді?

У разі відсутності документів або якщо ви не впевнені, що дитина вакцинована взагалі чи від якоїсь конкретної інфекції, доцільно почати вакцинацію спочатку. Разом із лікарем складіть графік вакцинації і зробіть ті щеплення, які пропустили.

Ми загубили карту профілактичних щеплень дитини. Треба проходити повторний курс вакцинації. Це безпечно?

Якщо інформація про попередню вакцинацію не доступна, варто зробити щеплення повторно. Лікар підкаже, за якою схемою потрібно вакцинуватися заново.

Різні вакцини можна вводити в один день. Це звичайна міжнародна практика, а також ефективний спосіб захиститися. Окрім того, застосування багатокомпонентних вакцин зменшує кількість уколів і візитів до поліклінік.

Пам'ятайте: введення додаткових доз вакцини є безпечним для здоров'я. Це підтверджено результатами досліджень та рекомендовано авторитетними міжнародними організаціями, наприклад, ВООЗ та Європейським центром з профілактики та контролю захворюваності.

Що робити, якщо ви переїхали в інший регіон України і не маєте документів, які підтверджують вашу вакцинацію або щеплення дитини?

Потрібно зв'язатися з лікарем, із яким укладено декларацію, або з відповідальним представником медзакладу, де працює ваш лікар, щоб отримати довідку про виконані щеплення або для внесення медичних записів до ЕСОЗ.

Якщо лікар чи медзаклад мають технічну можливість, вони вносять дані про вакцинацію до ЕСОЗ на підставі записів у паперовій медичній документації.

Якщо такої можливості немає, медичний працівник формує довідку на підставі відомостей із «Карти профілактичних щеплень», яка зберігається в лікаря чи в закладі, та відомостей, уже внесених до ЕСОЗ.

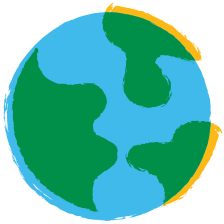
Довідку можуть сформувати в електронній або паперовій формі та надіслати вам.

Який документ-підтвердження має видати лікар, що робить щеплення дитині без карти?

Усі дані про щеплення, починаючи з 2021 року, вносяться до електронної системи охорони здоров'я (ЕСОЗ), тож будь-який лікар має змогу дізнатися вакцинальний статус дитини.

Отримання друкованої довідки не є обов'язковим, але на запит/вимогу батьків лікар може видати довідку про виконані щеплення, а всі наступні щеплення буде також внесено до цієї довідки та ЕСОЗ.

Що робити, якщо ви виїхали за кордон без документів про щеплення?

Варто зв'язатися з лікарем, із яким у вас укладена декларація, або з відповідальним представником медичного закладу, де працює ваш лікар, та попросити видати довідку про виконані щеплення.

Цей лікар або представник медзакладу формує довідку на підставі «Історії розвитку дитини» (форма № 112/о), «Карти профілактичних щеплень» (форма № 063/о), «Медичної карти амбулаторного хворого» (форма № 025/о), які зберігаються в медзакладі, та відомостей, внесених до ЕСОЗ.

Довідка формується в електронній формі з накладанням електронного цифрового підпису **(diia.gov.ua/services/pidpisannya-dokumentiv)** або в паперовій формі із засвідченням підписом медпрацівника, який її сформував, та печаткою медзакладу.

Електронний документ або скан/фотокопія паперового документа надсилається електронною поштою або за допомогою месенджерів.

За відсутності документів або якщо ви не впевнені, що дитина вакцинована взагалі чи від якоїсь конкретної інфекції, доцільно почати вакцинацію спочатку відповідно до національного календаря щеплень країни перебування. Це безпечно та ефективно.

Зверніть увагу! У календарі щеплень іншої країни може бути передбачено більше щеплень, ніж в українському. Зробіть їх! Це захист від більшої кількості хвороб.

ПАМ'ЯТАЙТЕ! ВАКЦИНАЦІЯ
Є ЗАКОННИМ ПРАВОМ КОЖНОГО Й КОЖНОЇ
З НАС НА ЗАХИСТ ВІД ІНФЕКЦІЙ, ЯКІ МОЖУТЬ
ПРИЗВЕСТИ ДО УСКЛАДНЕНЬ АБО СМЕРТІ.
ВАКЦИНАЦІЯ — ЦЕ ТАКОЖ НАШ ОБОВ'ЯЗОК:
ПЕРЕД НАШИМИ ДІТЬМИ, РІДНИМИ, ГРОМАДОЮ
І ВСІМА ЛЮДЬМИ, ЯКІ МЕШКАЮТЬ В УКРАЇНІ.
ЗАХИЩАЮЧИ НАШИХ ДІТЕЙ І СЕБЕ
ВІД НЕБЕЗПЕЧНИХ ХВОРОБ, МИ
ВОДНОЧАС РОБИМО ВНЕСОК
У ЗАХИСТ УКРАЇНИ.

